

KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

Doç. Dr. İlker KÖSTERELİOĞLU
Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
ikostereli@gmail.com,

Adeviye ALCIL
MEB, adeviyealcil@gmail.com,

Remziye ULUDAĞ KIRÇIL
MEB, remziyee_05@hotmail.com,

Hacer ERMİŞ
MEB, hacreremis@hotmail.com,

Dr. Erhan ÇAPOĞLU
MEB, capoglu.erhan@hotmail.com,

Doç. Dr. Meltem AKIN KÖSTERELİOĞLU
Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
mkostereli@hotmail.com,

VİZYON 2023 OKUMADAN
GERÇEKLEŞTİRMEK GÜÇ
YARATICI OKUMA PROJESİ'NİN
ÖĞRENCİLERİN OKUMAYA İLİŞKİN
TUTUMLARINA
ETKİSİ

THE EFFECT OF THE VISION 2023 IT IS
HARD TO REALIZE WITHOUT READING
CREATIVE READING PROJECT ON THE
READING ATTITUDES OF STUDENTS

Geliş / Submitted / Отправлено: 10.02.2021
Kabul / Accepted / Принимать: 17.03.2021
Yayın / Published / Опубликованный: 25.03.2021

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Article Information

Research Article

Информация о Статье

Научная Статья

Atıf / Citation / Цитата

Kösterlioğlu, İ., Alcıl, A., Uludağ Kırçıl, R., Ermiş, H., Çapoğlu, E. ve Akın Kösterlioğlu, M. (2021). Vizyon 2023 Okumadan Gerçekleştirmek Güç Yaratıcı Okuma Projesi'nin Öğrencilerin Okumaya İlişkin Tutumlarına Etkisi. *Kesit Akademi Dergisi*, 7 (26), 279-294.

Kösterlioğlu, İ., Alcıl, A., Uludağ Kırçıl, R., Ermiş, H., Çapoğlu, E. and Akın Kösterlioğlu, M. (2021). The Effect of The Vision 2023 It Is Hard to Realize Without Reading Creative Reading Project on The Reading Attitudes of Students. *The Journal of Kesit Academy*, 7 (26), 279-294.

 10.29228/kesit.49324

Bu makale İntihal.net tarafından taranmıştır.

This article was checked by Intihal.net.

Эта статья была проверена Intihal.net

intihal.net

KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

VİZYON 2023 OKUMADAN GERÇEKLEŞTİRMEK GÜÇ YARATICI OKUMA
PROJESİ'NİN ÖĞRENCİLERİN OKUMAYA İLİŞKİN TUTUMLARINA
ETKİSİ*

THE EFFECT OF THE VISION 2023 IT IS HARD TO REALIZE WITHOUT
READING CREATIVE READING PROJECT ON THE READING ATTITUDES
OF STUDENTS

Doç. Dr. İlker KÖSTERELİOĞLU

Adeviye ALCIL

Remziye ULUDAĞ KIRÇIL

Hacer ERMİŞ

Dr. Erhan ÇAPOĞLU

Doç. Dr. Meltem AKIN KÖSTERELİOĞLU

Öz: İçinde bulunduğumuz çağda gün geçtikçe çocuklar dijital ortamlara daha fazla maruz kalmaktadır. Okumak ve okumanın gerekliliği önemini korumakla birlikte çocukların klasik yöntemler ile kitap okumayı alışkanlık hâline getirmelerini sağlamak oldukça zordur. Özellikle erken yaşlarda çocuklara okumaya yönelik olumlu tutum kazanmaları önemlidir. Araştırmanın amacı yaratıcı okuma etkinliklerinin öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarına olan etkisini belirlemektir. Araştırma Amasya ilinde 16 okulda çalışan 20 sınıf öğretmeni ile ve bu sınıf öğretmenlerinin sınıflarında öğrenim gören 413 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmanın başlangıcında öncelikle 5 kişiden oluşan bir proje ekibi oluşturulmuştur. Proje ekibi öncelikle ilkökul düzeyinde 1, 2, 3, ve 4. sınıf düzeyinde yaratıcı okuma yapılacak çeşitli kitap okumaları yaparak her sınıf düzeyinde 20 kitap belirlemişlerdir. Kitaplar daha önce alan uzmanların görüşleri alınarak ve sınıf yaş düzeyine göre sınıflan-

*Bu çalışma Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulu'nun 24.12.2020-27649 tarih ve sayılı "Etik Kurul İzin Belgesi" çerçevesinde hazırlanmıştır. Bu makale için herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir. Bu araştırmanın bir bölümü II. International Learning, Teaching and Educational Research Congress'te (ILTER-2019) sözlü bildiri olarak sunulmuştur. Sorumlu Yazar: İlker KÖSTERELİOĞLU/This study has been prepared with the approval of Amasya University Social Sciences Ethics Committee. No conflicts of interest were reported for this article. Part of this research was presented as a oral presentation the II. International Learning, Teaching and Educational Research Congress (ILTER-2019). Corresponding Author: İlker KÖSTERELİOĞLU

dırma yapılan Amasya Üniversitesi Çocuk Kütüphanesi envanterinde yer alan kitaplardan tercih edilmiştir. İlkokulda her sınıf düzeyinde 5'er sınıf öğretmenine yaratıcı okumanın teorik temelleri ve uygulama örnekleri ile ilgili olarak öncelikle yaratıcı okuma çalışmaları yapan 3 öğretmen meslektaşlarından olmak üzere 2 ayrı hizmet içi eğitim almaları sağlanmıştır. Öğretmenler belirledikleri kitapları 5 ila 7 hafta süren bir zamanda sınıflarında uygulama etkinlikleri yaparak süreci tamamlamışlardır. Araştırmada veriler Kocaarslan (2016)'nın Türkçe'ye uyarladığı "Okuma Tutum Ölçeği" kullanılarak elde edilmiştir. Ölçek Eğlenme Amaçlı Okuma (Okumadan Zevk Alma) ve Akademik Okuma olmak üzere 2 alt faktörden oluşmaktadır. Araştırmada belirtilen veri toplama aracı ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Elde edilen verilere göre öğrencilerin eğlenme amaçlı okuma alt boyutundan elde edilen ön test ortalama puanı $X=33,79$ iken son test ortalama puanı $X=34,81$ 'dir. Öğrencilerin akademik okuma alt boyutunda ön test ortalama puanları $X=33,62$ iken son test ortalama puanı $X=34,73$ 'tür. Öğrencilerin ölçeğin genelinde ise ön test ortalama puanları $X=67,41$ iken son test puanları ise $X=69,55$ 'dir. Genel olarak araştırmada uygulama sonrasında gerek eğlenme amacıyla okuma gerekse akademik okuma ve ölçeğin genelinde son test lehine ortalamalarda artış olduğu gözlenmektedir. Elde edilen sonuçlara göre ölçekten elde edilebilecek en yüksek puanın 80 olduğu düşünüldüğünde öğrencilerin okumaya ilişkin düzeylerinin iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Yaratıcı okuma, vizyon 2023, tutum

Abstract: In our age, children are increasingly exposed to digital environments. Associated with the necessity of reading retains its importance, it is not easy for children to read books by classical methods. For this reason, it is believed that different activities with children, especially at an early age, can contribute to children's attitudes towards reading. Based on this idea, the aim of the research is to reveal the impact of creative reading activities on students' attitudes towards reading. Research was conducted in Amasya province and central districts with 20 classroom teachers working in 16 schools, 15 of which are state and 1 of which are private schools, and 413 students studying in the classes of these classroom teachers. Teachers who participated in the research were given in-service training, which included theoretical foundations of creative reading and examples of practice. Data in the study were obtained using the "Reading Attitude Scale" adapted by Kocaarslan (2016) to Turkish. The scale consists of 2 sub-factors: reading for entertainment and academic reading. The data collection tool was implemented as the pretest and posttest. According to the data, it was concluded that the pretest score obtained from the reading for entertainment subscale were $X=33,79$, while the posttest average score was $X=34,81$. Across the scale, the students' pre-est average scores were $X=67,41$, while the final test scores were $X=69,55$. When the interviews with the teachers were analyzed, the opinions of the teachers are presented under the themes; (1) enjoying reading (2) habit of reading, (3) curiosity and research, (4) self-discovery, (5) a free and flexible environment, (6) entertainment, (7) communi-

cation, (8) being active, (9) the development of the imagination, (10) view from different angles. After implementation, it was found that there was a significant difference in favor of the posttest across the scale in both reading for entertainment and academic reading. According to the results, students' reading levels were also good, considering that the highest score possible from the scale was 80.

Keywords: Creative Reading, Vision 2023, Attitude

GİRİŐ

İçinde bulunduğumuz çağın en çok vurgulanan özelliği büyük bir hızla bilimsel ve teknolojik çalışmalar doğrultusunda yeni bilgilerin üretilerek ürünlere dönüşmesidir. Bu ilerleme süreci dikkate alındığında insanların sahip oldukları bilgi birikiminin sürekli arttığı ve yenilenmekte olduğu da kabul görmektedir. Değişen dünyanın şartları toplumlarda sözlü iletişim ile birlikte yazılı iletişimde önemini arttırmaktadır. Yenilikleri takip edemeyen toplumlar, bilgi topluluklarıyla rekabet etmekte zorlanmaktadır. Belirtilen bu koşullar çağdaş toplumları yetiştirdikleri insan modeline okuma becerisini kazandırmaya özel önem vermeye yöneltmiştir (Coşkun, 2002).

Keskin (2012)'e göre okuma; sonradan kazanılabilen, bireye sosyal, kültürel ve bilişsel alanda yeterlilik sağlayan karmaşık bir süreçtir. Özbay (2007) okumayı, göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından değerlendirilmesi ve anlamlandırılması süreci olarak tanımlamaktadır. Okuma insanların yeni kelimeler öğrenmesine, yeni anlayışlar kazanmasına, yeni hayaller kurmasına, yaratıcılığını geliştirerek ufkunu genişletmesine ve derinleştirmesine katkı sağlar (Akyol, 2008). Okuma, okuma alışkanlığının kazanılması ve okuduğunu anlama becerisi bireyin öğrenmesine ve akademik başarısına da olumlu yansır. Okuma alışkanlığına sahip ve okuduğunu anlayabilen, yorumlayabilen öğrencilerin derslerindeki başarılarına katkısı olduğunu destekleyen araştırmalar mevcuttur (Göktaş, 2010; Bayat, Şekercioğlu ve Bakır, 2014). Örneğin Göktaş (2010) öğrencilerin okuduğunu anlama becerileri ile matematik başarıları arasında yüksek oranda bir ilişki tespit etmiştir. Bayat, Şekercioğlu ve Bakır (2014)'ün araştırma sonuçlarına göre ise okuduğunu anlama becerilerine sahip öğrencilerin akranlarıyla karşılaştırıldığında fen başarıları anlamlı ölçüde farklılaşmaktadır.

Öğrencilerin başarılarına katkısı bilimsel bulgularla da desteklenen okuma alışkanlığının kazanılmasında öğrencilerin okumaya ilişkin olumlu bir tutuma sahip olmaları önemli bir yer tutmaktadır. Genel olarak tutum kavramı, bireyin çevresindeki herhangi bir konuya (canlı ya da cansız) karşı sahip olduğu bir tepki eğilimini ifade etmektedir. Tutumlar bu şekilde bilişsel bir sistem oluşturarak, bireyin çevresi ile ilişkilerini kolaylaştırır. Peki, tutum konusu niçin bu kadar önemlidir? Allport (1967) tutumu "bireyin yaşantı ve deneyimleri sonucunda oluşturduğu ve bireyin davranışları üzerinde yönlendirici ya da dinamik bir etkileme gücüne sahip duygusal ve zihinsel hazırlık durumudur" şeklinde tanımlayarak konuya açıklık getirmektedir. Tutumların bireylerin çevrelerine uyumlarını kolaylaştıran bir sistem oluşturmalarının yanı sıra, bireylerin davranışlarını da yönlendirici "gizli bir güce" sahip olduğu düşünülmektedir (Baysal, 1981).

Okumaya ilişkin tutum, okumanın niteliğini ve niceliğini etkileyen ve bireyin okuma konusunda geliştirdiği hisleri olarak tanımlanmaktadır (Turner ve Paris, 1995, akt: Young ve Black, 2005). Okumaya ilişkin tutumların gelişmesi birçok değişkenden etkilenebilmektedir. Bu değişkenlere çocuğun ebeveyn ve çevresinde bulunan rol modeller, evde çalışma ortamlarının bulunup bulunmaması, evde bir kütüphane bulunması, eve düzenli kitap, dergi, gazete alımı, ebeveynlerin eğitim durumu ve sınıf ortamında öğretmenlerin okuma alanında yaptığı çalışmalar örnek verilebilir (Young ve Black, 2005; McCarty ve diğ., 2001). Yamashita (2004) okuma alanında yapılan araştırmalarda daha çok bilişsel alanla ilgili araştırmaların yoğunlukta olduğunu, okumanın duyuşsal yönünün daha az ilgi gördüğünü belirtmektedir. Bu yönüyle okullarda öğrencilerin okumaya ilişkin ilgilerini çekecek ve alışkanlık kazanmalarına katkı sağlayacak uygulamaların yapılması önemlidir. Bu uygulamalardan birisi bu araştırmaya konu olan yaratıcı okuma etkinlikleridir. Yaratıcılık kavramının karşılığı "creativity"dir. Bu sözcük doğurmak, yaratmak, meydana getirmek anlamındadır (San, 1985). Bentley'e (1999) göre; yaratıcılık, bilginin alınması ve yeni bir şekil alana ya da yeni bir düşünce oluşturana kadar şekil verilmesi ve yeniden düzenlenmesi sürecidir. Yaratıcı okuma ise okuyucunun geçmiş deneyimlerini ve ilişkisel düşünme süreçlerini kullanarak kendi için yeni bir yorum yaratma sürecidir. Bu süreç çoğunlukla sorgulama ve yargılama içermektedir (Nardelli ve Nardelli, 1955).

Literatürde okuma üç kategori altında ayrılmaktadır. Bu ayrışma alıcı okuma, eleştirel okuma ve yaratıcı okuma olarak sıralanmaktadır. Alıcı okumada okuyucunun metinde yazarın ifade ettiği gerçekleri ve düşünceleri ortaya çıkarması ön plandadır. Amaç yazarın mesajını algılamaktır. Kısaca alıcı okuma süreci, en temel ve en basit okuma olarak adlandırılabilir. Eleştirel ve yaratıcı okumanın yapılabilmesi için öğrencinin temel seviyede okuma becerisine sahip olması gereklidir. Eleştirel okumada öğrenciler alıcı okumanın sağladığı verilerin bir adım ötesine geçerek fikirlerin ve varsayımların sağlamlığını ve doğruluğunu değerlendirmek için okurlar. Öğrenciler eleştirel okuma yaparken geliştirdikleri kriterleri uygularlar. Kriterler sunulan ya da etkileşim halinde bulunulan fikirleri kabul etmek ya da dışarda tutmak için ölçüt görevi üstlenirler. Öğrencilerden metinde yer alan görüş ve kanaatlerin eleştirilmesi ve yargılara bağlı olarak okuyucunun iyi-kötü ve doğru-yanlış şeklinde analizlere ulaşması beklenmektedir. Alıcı ve eleştirel okuma becerileri gelişen öğrencilerin yaratıcı okuma yapmaları kaçınılmazdır (Smith, 1965). Yaratıcı okuma öğrencinin zihinsel aktivitelerini harekete geçiren bir süreç olup her türlü ödev, proje ve sınıf aktivitelerinde kendini göstermektedir (Williams, 1947). Yaratıcı okuma, okuyucunun okunan materyal ile ilgili entelektüel ve duygusal olarak hareket ettiği bir okuma türüdür. Okuyanlar böylelikle yazarın başlangıçtaki niyetinden öteye geçerek daha fazla deneyimle karşılaşır (McCullough, 1954). Nitekim Morris (1972) yaratıcı okuma sürecinde okunanların anlama, metinde anlatılanlara eleştirel gözle bakma ve okuma eylemine katılım bileşenleriyle açıklanabileceğini belirtmiştir. Adams (1968)'te bu süreçte çocukların çok yönlü düşündürülmesinin önemine vurgu yapmaktadır. Okuma esnasında öğrencilere "Bu sorunun nasıl çözüleceğini düşünüyorsun?", "Sence hikâyenin kahramanı neler hissetti? "Sen daha önce böyle bir durumla karşılaştın mı?", "Bu hikayeyi sen yazsaydın, hikayeyi nasıl bitirirdin?" gibi sorular sormak yoluyla çok yönlü düşüncelerin oluşmasını sağlayabilir. Yaratıcı okumada; okuyucunun anlama sürecinde değişik etkinlikler ile etkileşime girerek metin ile ilgili yaratıcı fikir ve ürünlerin ortaya çıkması arzulanır. Smith (1965)'e göre yaratıcı okuma, okuma muha-

keme becerileri alanında büyük ölçüde ihmal edilen bir alandır. Çoğu ders kitabı ona çok az yer ayırır veya hiç yer ayırmaz ve bunu yaptıklarında genellikle eleştirel okumayla birleştirilse de özel bir önemi, özel muameleyi ve özel tekniği hak eden bir alan olduğunu düşünmektedir.

İhmal edildiği düşünülen öğrencilerin yaratıcılıklarının gelişmesi alanını destekleyecek en önemli öğelerden birisi öğretmendir. Öğrencilere sadece bilişsel alanda yapılacak olan etkinlikler yeterli olmaz duyuşsal alanda da öğrencilerin desteklenmesine ihtiyaç vardır. Senemoğlu, (1996)'na göre yaratıcı düşünme rahat, eğlenceli, keyifli zaman baskısından uzak bir ortamda gerçekleşir. Bu kapsamda öğretmenler öğrencileri için baskıdan uzak, eğlenceli keyif aldıkları, rahat bir öğrenme-öğretme ortamı hazırlamalıdır. Turner ve Alexander (1975) yaratıcı okumanın gelişeceği bir ortam sağlamak için öğretmenin önceliğinin öğrencilerde beceri geliştirmekten daha fazlası olması gerektiğini belirtmektedir. Çünkü sınıf yaratıcı okumanın otantik olarak gelişeceği sihirli bir bahçe değildir. Yaratıcı okuma öğrencilerin teşvik edildiği ve cesaretlendirildiği bir ortamı temsil etmelidir. Aslında şu dört alanda dikkatli bir biçimde değerlendirme yapıldığında amaca yönelik planlamaların ihtiyaca cevap verebileceği belirtilmektedir. Bunlar; (1) Yaratıcı düşünme için en iyi uyarıcıları sağlayan okuma materyallerini belirlemek, (2) Çocukları okudukları hakkında yaratıcı düşünmeye teşvik ederek, harekete geçirecek sözlü sorular ve tartışmaları belirlemek, (3) Üretken yaratıcı düşüncelere kapıları açacak okuma görevleri sunmak, (4) Yaratıcı davranışları teşvik edecek ortamları belirlemektir.

Araştırmanın Amacı

Okumayı daha işlevsel kılmak, okuma becerilerini geliştirmek, yaratıcılık, hayal gücü ve anlamayı daha üst düzeye çıkarmak amacıyla yapılacak etkinliklerinin sonuçlarını ortaya koyarak alana katkı sağlamaktır. Bu kapsamda MEB (2018)'e göre çağın ve geleceğin becerileriyle donanmış ve bu donanımı insanlık hayırına sarf edebilen, bilime sevdalı, kültüre meraklı ve duyarlı, nitelikli, ahlaklı bireyler yetiştirmek olarak ifade edilen 2023 Eğitim Vizyonu'na Amasya'da yürütülen proje ile katkı yapılması amaçlanmaktadır. Araştırmanın temel amacı ise proje kapsamında yapılan etkinliklerin öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarına olan etkisini belirlemektir.

Yukarıda dayanak noktası ve genel amacı özetlenen araştırmada şu alt problemlere cevap aranmıştır.

- 1) Öğrencilerin eğlenme amaçlı okuma (okumadan zevk alma) ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- 2) Öğrencilerin akademik okuma ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- 3) Öğrencilerin ön test ve son test genel puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- 4) Öğretmenlerin öğrencilerin tutumlarındaki bu farklılaşmayı etkileyen unsurların neler olduğuna ilişkin görüşleri nasıldır?

YÖNTEM

Bu çalışmada hem nitel hem de nicel araştırma desenlerini içeren karma yöntem kullanılmıştır. Bu yöntem, hem nitel hem de nicel verileri bir araya getirerek her bir veri kümesinin

tüm önyargılarını ve eksikliklerini ortadan kaldırmaya ve telafi etmeye katkı sağladığı için seçilmiştir. Bu nedenle, araştırma sürecine nitel ve nicel verilerin dâhil edilmesi, sonuçlarda sistematik olarak tutarlılık sağlayabilir (Creswell ve Plano Clark, 2011). Araştırmanın nicel aşamasında kontrol grupsuz tek grup ön test-son test yarı deneysel yöntem kullanılmıştır. Bu model, deneme öncesi modellerden biridir. Bu modelde gelişigüzel seçilmiş bir gruba bağımsız değişken uygulanır (Karasar, 2010). Nitel aşamasında ise araştırma fenomenoloji (olgu bilim) deseni gerçekleştirilmiştir. Bu desende yürütülen araştırmanın amacı araştırmadaki katılımcıların yaşam dünyalarına ilişkin bir bakış açısı kazanma ve onların “yaşanmış deneyimleriyle” yapılandırdıkları kişisel anlamları ortaya koymaktır (Johnson ve Christensen, 2014). Araştırmada öğretmenler araştırmaya konu olan yaratıcı okuma konusunda bir eğitim aldıktan sonra planladıkları etkinlikler yoluyla bir deneyim süreci geçirmişlerdir. Öğretmenlerin bu uygulama sürecine ilişkin izlenim ve deneyimleri uygulama sonrasında belirlenerek bulgular dahilinde sunulmuştur. Bu çalışma Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulu'nun 24.12.2020-27649 tarih ve sayılı “Etik Kurul İzin Belgesi” çerçevesinde hazırlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma Amasya ilinde 2019-2020 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu nicel kısmında 413 öğrenci, nitel kısmında ise 20 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Öğrenciler araştırmaya gönüllü katılan öğretmenlerin sınıflarındaki öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin seçiminde şu süreç izlenmiştir. Amasya il merkezinde görev yapan sınıf öğretmenlerine projeye ilişkin tanıtma bilgi formu gönderilerek bilgilendirilmiştir. Araştırmaya 15'i devlet 1'i özel okul olmak üzere 16 okuldan 20 sınıf öğretmeni gönüllü olarak katılmışlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıflarında (ilkokul 1-4. sınıf) öğrenim gören 6-10 yaş aralığında 413 öğrenci yer almaktadır.

Süreç

Projenin yürütülme sürecinde öncelikle projeyi yürütecek çalışma ekibi oluşturulmuştur. Proje ekibi okuma alanına ilgi duyan ve çalışmalara gönüllü katılan 5 üyeden oluşmaktadır. Proje ekibinin amacı yaratıcı okuma alanındaki çalışmalarını planlamak, yürütmek ve sonuçları raporlamaktır. Projeye öncelikle bir proje adı verilmiştir. Projenin adı “Vizyon 2023 Okumadan Gerçekleştirmek Güç” olarak belirlenmiştir. Projeye gönüllü katılmak isteyen öğretmenlere bilgilendirme yapılarak katılımcı öğretmen grubu oluşturulmuştur. Öğretmenlere yaratıcı okuma konu alanıyla ilgili iki hizmet içi eğitim verilmiştir. Bu eğitimlerin ilki okuma alışkanlığı kazanmış ve bu konuya önem veren dört öğretmenden oluşan proje ekibi tarafından öğretmenlere uygulamaları kapsamında bilgilendirici bir eğitim düzenlenmiştir. Diğer eğitim süreci ise kendileri de öğretmen olan ve okuma konusunda çalışmalar yürüten ve Ankara ilinde çalışan iki öğretmenin Amasya'ya davet edilerek yaptıkları çalışmalarını somut örnekler vererek öğretmenlere sunmaları olmuştur. Bu hizmet içi eğitim süreçlerinde yaratıcı okumanın kuramsal temelleri, yaratıcı okuma için uygulanabilecek bazı teknik ve uygulamalar konusunda teorik ve uygulamaya dayalı bilgilendirme yapılmıştır. Ardından sınıf ve seçilen kitap düzeyine bağlı olarak yaklaşık 6-10 hafta aralığında öğretmenler sınıflarında yaratıcı okumayı destekleyecek etkinlikleri uygulamışlardır. Bir sosyal ağda projenin adıyla açılan bir hesapta öğretmenler yaptıkları çalışmalarını ve görsellerini paylaşarak akran öğrenmeyi destekleyecek biçimde süreç de-

vam ettirilmiştir (<https://www.facebook.com/groups/832306907135692>). 6-10 haftalık çalışmaların sonunda araştırmaya konu olan öğrencilerin katılımıyla yaratıcı okuma şenliği düzenlenerek çalışmalar sonlandırılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma nitel ve nicel veriler elde edilerek yürütölmüştür. Bu araştırmada nicel veriler Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Ölçek Mckenna ve Kear (1990) tarafından geliştirilmiş olup Kocaarslan (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Uyarlama sürecinde dil ve alan uzmanları tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Türkçe hali uzman görüşlerine göre tanzim edilen ölçeğin, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları ilkokul düzeyinde 289 öğrenci ile uygulama yapılmıştır. Bu ölçekte öğrencilerinin okuma tutumlarını ölçmek için Eğlenme Amaçlı Okuma (Okumadan Zevk Alma) (10 madde) ve Akademik Okuma (10 madde) olarak 2 faktör altında ve toplam 20 madde yer almaktadır. Dörtlü likert tipi olarak düzenlenen ölçekte her bir maddenin altında yer alan his durumları, Jim Davis tarafından yaratılan "Garfield" kedi karakterinin dört farklı his durumlarından biriyle eşleştirilerek öğrencilerden bunlardan birini seçmesi beklenmektedir. Bu his durumları "ok mutlu", "biraz mutlu", "biraz üzđün", "ok üzđün" olarak sunulmaktadır ve 4 puandan 1 puana doğru derecelendirilmektedir. Ölçeğin, geliştirilen Türkçe formunun orjinalinde Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin toplamından alınan 50 puan ölçek üzerindeki orta noktayı temsil etmekte ve okumaya yönelik farklı tutumları açıklamada kullanılmaktadır. Araştırmanın nitel verileri araştırmaya katılan öğretmenlerin araştırma konusuna ilişkin izlenimlerini belirlemeye yönelik görüşme yoluyla ve öğrencilerin sınıf içinde yaptıkları etkinlik örnekleri projenin sosyal medya hesabında doküman incelemesi yoluyla elde edilerek sunulmuştur.

Verilerin Analizi

Nicel verilerin analizinde verilerin arpıklık ve basıklık katsayıları ve Kolmogorov-Simirov Testi ve t-Testi kullanılmıştır. Nicel verilerin analizinde çalışma grubundan elde edilen verilerin dağılımı arpıklık katsayısı (K: .82-.87) ve basıklık katsayısı (BK: .86-.94) incelenmiştir. Literatürde arpıklık ve basıklık katsayılarının -1 ile +1 arasında olması dağılımın normallik varsayımı için yeterli kabul edilmektedir (Field, 2009). Ayrıca Kolmogorov-Simirov testi sonucunda ($p > .05$) dağılımın normal olduğu görölmüştür (Büyüköztürk, 2007). Öğrencilerin ön test ve son test puanları arasında anlamlı farkın olup olmadığı t-Testi ile analiz edilmiştir. Öğretmenlerden görüşme yoluyla toplanan veriler içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Öğretmenlerin görüşleri yazıya aktarılmış ve öğrencilerin tutumlarına olumlu etkilediği yönündeki ortak görüşlerini temsil eden temalar belirlenmiştir. Öğretmenlerin görüşleri doğrudan alıntılar yoluyla temalarla ilişkilendirilerek sunulmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırmanın ilk alt probleminde öğrencilerin eğlenme amaçlı okuma ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır? sorusuna yanıt aranmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Eğlenme Amaçlı Okuma Ön test-Son test Ortalama Puanlarının t-Testi Sonuçları

Ölçüm (EAO)	n	X	S	Sd	t	P
Ön test	413	33.8	4.40	412	-4.167	.000
Son test	413	34.8	4.29			

Öğrencilerin yaratıcı okuma çalışmaları sonrasında eğlenme amaçlı okuma durumlarında anlamlı bir artış olduğu görülmektedir. [$t_{(412)}=-4.167, p<.000$]. Öğrencilerin uygulama öncesi okuma puanlarının ortalaması $X=33.8$ iken yaratıcı okuma çalışması uygulamasından sonra $X=34.8$ 'e çıkmıştır. Bu bulgu, yaratıcı okuma uygulamalarının öğrencilerin okumayı bir eğlence olarak algılamaları anlamlı farkın oluşmasına katkı sağlamıştır.

Araştırmanın ikinci alt probleminde öğrencilerin akademik okuma ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır? sorusuna yanıt aranmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo2. Akademik Okuma Ön test-Son test Ortalama Puanlarının t-Testi Sonuçları

Ölçüm (AO)	n	X	S	Sd	t	P
Ön test	413	33.6	4.98	412	-4.156	.000
Son test	413	34.7	4.39			

Öğrencilerin yaratıcı okuma çalışmaları sonrasında akademik okuma durumlarında anlamlı bir artış olduğu görülmektedir. [$t_{(412)}=-4.156, p<.000$]. Öğrencilerin uygulama öncesi okuma puanlarının ortalaması $X=33.6$ iken yaratıcı okuma çalışması uygulamasından sonra $X=34.7$ 'ye çıkmıştır. Bu bulgu, yaratıcı okuma uygulamalarının öğrencilerin akademik okumalarında anlamlı fark oluşturduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde öğrencilerin ön test ve son test toplam puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır? sorusuna yanıt aranmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo3. Ön test-Son test Ortalama Puanlarının t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Toplam)	n	X	S	Sd	t	P
Ön test	413	67.41	8.71	412	-4.662	.000
Son test	413	69.55	7.91			

Öğrencilerin yaratıcı okuma çalışmaları sonrasında öğrencilerin genel okuma puanlarında anlamlı bir artış olduğu görülmektedir. [$t_{(412)}=-4.662, p<.000$]. Öğrencilerin uygulama öncesi okuma puanlarının ortalaması $X=67.41$ iken yaratıcı okuma çalışmaları uygulamasından sonra $X=69.55$ 'e çıkmıştır. Bu bulgu, yürütülen proje kapsamında yaratıcı okuma faaliyetlerinin öğrencilerin okuma puanlarında okumaya ilişkin tutum puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmuştur.

Araştırmanın dördüncü alt probleminde, öğretmenlerin öğrencilerin tutumlarındaki bu farklılaşmayı etkileyen unsurların neler olacağına ilişkin görüşleri nedir? sorusuna verilen ya-

nitlerin analiz edilmesinde elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Bu kapsamda öğretmenler ile yapılan görüşme sonrasında verilerin analiz edildiğinde öğretmenlerin görüşleri; (1) *okumaktan zevk alma*, (2) *okuma alışkanlığı*, (3) *merak ve araştırma*, (4) *kendini keşfetme*, (5) *özgür ve esnek ortam*, (6) *eğlence*, (7) *iletişim*, (8) *aktiflik*, (9) *hayal gücünü geliştirme*, (10) *farklı açılardan bakış* temaları altında görüşlerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin tutumlarında olumlu etki yapan değişkenleri belirlemek için elde edilen veriler incelendiğinde uygulama sürecinde öğrencilerin okumaya ilişkin olumlu duygular geliştirdikleri ve süreç dahilinde okuma alışkanlıklarının gelişmesine katkı sağladığı ifade edilmiştir. Yaratıcı okuma etkinlikleri yapıldığı ortamda öğrenilen yeni kavram ya da görsellerde gördükleri yeni kavramlar öğrencilerde merak duygusunun gelişmesine katkı sağlayarak öğrencilerin araştırma yapmaya yönelmiştir. Öğretmenlerin en fazla vurguladıkları görüşlerden birisinin öğrencilerin yaptıkları etkinliklerde gerek canlandırma gerekse de el becerisi gerektiren durumlarda üstlendikleri rollerin zamanla öğrencilerin yeteneklerini sergileyecekleri bir alan oluşturarak kendi özelliklerini tanımaya katkı sağlayan bir ortam yarattığı düşüncesidir. Özellikle bu ortamda öğrencilerin duygu ve düşüncelerinin yargılanmadığı ve çeşitliliğin önemsendiği bir sınıf ortamının öğretmenlerce benimsenmesi öğrencilerin aktif katılımları ve farklı görüşlerin sınıfta sergilenmesine fırsat sağladığı düşünülmektedir. Yine öğretmenler etkinliklerin oluşturduğu doğal ortamın öğrencilerin birbirleri arasında iletişimin artmasına katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin yaratıcı okuma etkinliklerinin öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarını nasıl etkilediğine ilişkin görüşleri doğrudan alıntılar alınarak aşağıda örneklendirilmiştir.

“Okumaya haz duymaya başladılar, yani birçok öğrencim kitap okumaktan zevk almıyordu öncesinden. Ama bu tarz çalışmalara girdiği an kitabın içini, içine girdiği an, yaşamaya başladığı an çok farklı etkiler gözlemledim.” *Okumaktan zevk alma*

“Bana göre onlara geleneksel okuma alışkanlığından çok daha farklı bir okuma alışkanlığı kazandırdı hani bunda da geleneksel dışı derken de şunu kastediyorum: Yaratıcı okuma çalışmalarıyla çocuklar daha eğlenerek okuma alışkanlığını kazandılar, hem okuma hem yazma aynı zamanda yazma çalışmaları da yaptılar çünkü.” *Okuma alışkanlığı*

“Oradan bir yaratıcı okuma yaparken bir bölüm okudu, onları kestirdim, onları ödevlendirme tarzında ‘Hadi araştırın bakalım.’ Ertesi gün geldiğimizde ‘Öğretmenim ben araştırdım öğretmenim ben araştırdım’ Hepsi yani o yönde yoğunlaşmışlardı.” *Merak ve araştırma*

“Tiyatro yetenekleri ortaya çıktı, şarkı söyleme yetenekleri, evet biz sınıf öğretmenleri olarak pek çok yeteneklerini keşfedebiliyoruz.” *Kendini keşfetme*

“Kendini daha özgür hissediyor. Bir kere yanlış cevabımız yok. Bu yüzden çocuklar kendilerine güveniyorlar. Çünkü her türlü fikre açığız bu yaratıcı okumada. Çocuklarım biraz daha böyle açıldılar, yani daha tutuklardı” *Özgür ve esnek ortam*

“Yani şöyle bir benzetme yapacak olursam sanki kitabın içindeki karakterler bizim sınıfımıza geldiler. Biz onlarla birlikte yaptık bu çalışmayı.” *Eğlence*

“Çocuklar birbirlerinden ve öğretmenlerinden çekinmeden rahatlıkla konuşabiliyorlar. Aaa! öğretmenim ben öyle düşünmemiştim’ diyor. ‘Öyle de düşünmek gerekiyor aslında’ diyor. **İletişim**

“Örneğin yaptığımız çalışmalardan birisi ‘küplere binmek’ vardı o çocuklarla işte kitabı olduğu yerde bıraktık küplere binmek deyiminin açıklaması, araştırdık ettik, üzerine işte günlük hayattan örnekler verdik, maketini yaptık.” **Aktiflik**

“Aslında biz öğrencilerimize kitapları okuttuktan sonra anlatım çalışmaları yapıyorduk, ne okudun ne anladın, ana fikri ne konusu ne ama şunu fark ettim ki çocuklar aslında kitapları okurken sadece ana fikir ve konusunu öğrenmek için okuyorlarmış. O kitabın içinde biz hep deriz ya kitabın içinde kaybolmak, kitabın içinde yaşamak, kahraman olmak, o kitabın kahramanı olmak.” **Hayal gücünü geliştirme**

“Mesela hani derslerde soru sorduğumuz zaman doğru tek doğru cevap oluyor. Çocuklardan öyle cevap bekliyoruz ama yaratıcı okuma çalışmalarında öyle olmadı. Bir sürü doğru oldu, bir sürü bakış açısı oldu. Hepsinin tahminlerini aldık, tahmin çalışmaları yaptık.” **Farklı açılardan bakış**

Öğrencilerin yaratıcı okuma etkinlikleri kapsamında yaptıkları çalışmalara bazı örnekler Resim 1, 2, 3, 4’te sunulmuştur.

Resim 1.

Resim 1’de öğrenciler okudukları metinde trafik kavramına ilişkin olarak grup halinde sınıfta hayali bir sokaktaki trafik akışını sergilemektedirler.

Resim 2.

Resim 2’de öğrenciler okudukları metinde ormanda yaşayan hayvanları, hayvanların yaşamlarını hazırladıkları maskelerle doğal ortamda sergilemektedirler.

Resim 3.

Resim 3'te öğrenciler okudukları metinde kelebeğini arayan masal kahramanına yardımcı olmak için kendi dürbünlerini hazırlayarak kelebeği aramaya koyuldular.

Resim 4.

Resim 4'te öğrenciler Neşeli Makarnalar adlı kitap ile ilişkili olarak sınıfta arkadaşlarıyla makarna pişirerek afiyetle yediler.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada Amasya ilinde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında “Vizyon 2023 Okumadan Gerçekleştirmek Güç” adlı proje kapsamında yapılan yaratıcı okuma etkinliklerinin öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarına etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırmadan elde edilen verilere göre öğrencilerin eğlenme amaçlı okuma (okumadan zevk alma), akademik okuma ve okumaya ilişkin genel tutum puanlarında uygulama öncesi ve sonrasındaki tutum puanları arasında son test lehine anlamlı farklılık elde edilmiştir. Öğretmenlerin sınıflarında proje kapsamında yaptıkları uygulama ve etkinlikler öğrencilerde okumaya yönelik tutumlarında olumlu bir etki oluşturmuştur. Araştırmada öğrencilerin okumaya ilişkin puanlarının olumlu olduğu yönündeki bulgular Kuşdemir (2018) ve Başaran ve Ateş (2009)'in araştırma bulgularıyla tutarlılık göstermektedir. Kuşdemir (2018) okumaya yönelik toplam puanına benzer olarak hem zevk almak için okuma hem de akademik okuma alt faktörlerinde öğrencilerin olumlu okuma tutumuna sahip oldukları bulgularına erişilmiştir. Başaran ve Ateş (2009)'in araştırmalarında ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin ortalama tutum puanları $X=34.63$ olup öğrencilerin büyük çoğunluğunun okumaya ilişkin yüksek seviyede olumlu tutum geliştirdiği bulgusu elde edilmiştir. Aynı araştırmada ayrıca kız öğrencilerin erkek öğrencilere; il ve ilçe merkezinde ikamet eden öğrencilerin kasabalarda ikamet eden öğrencilere göre, okumaya ilişkin daha yüksek seviyede olumlu tutum geliştirdiği; aileleri tarafından hikâye anlatılma sıklığının, öğrencilerin okumaya ilişkin tutumları üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu bulguları paylaşılmıştır.

Gürer ve Kıran (2020) araştırmalarında yaratıcı okuma etkinliklerinin öğrenciler tarafından farklı, eğlenceli ve merak uyandırıcı bulunduğu, yaratıcı okuma yöntemi ile okudukları metinleri daha iyi anladıklarını ve okuma isteklerinin arttığını ifade etmişlerdir. Ayrıca uygulanan yaratıcı okuma tekniklerinin başta zor geldiğini ancak farklı olmasından dolayı daha çok akılda kaldığını, yaratıcı okuma etkinlikleri ile yapılan derslerle daha önce yaptıkları okuma çalışmalarını karşılaştıran öğrencilerin neredeyse tamamı yaratıcı okuma çalışmaları sırasında

eğlendiklerini ve her zaman bu uygulamaları yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Sonuç olarak araştırmaya katılan öğrencilerden birçoğu yaratıcı okuma çalışmaları sayesinde okumayı sevmeye başladıklarını ifade etmişlerdir. Yaratıcı okuma etkinliklerinin etkilerinin ortaya konulduğu benzer araştırmalarda da öğrenciler tarafından ilgi çekmesi ve öğrenme sürecinde çeşitli olumlu duyguların yaşanmasına katkı sağlaması yürütülen bu araştırmada da öğrencilerin olumlu tutumlarında ortaya çıkan puan artışlarını betimlemeye kaynaklık açısından önemlidir.

Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı" olan PISA, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından 3 yılda bir 15 yaş grubu öğrencilerin kazandığı bilgi ve becerileri değerlendiren bir araştırmadır. PISA'da zorunlu eğitimin sonunda örgün eğitime devam eden 15 yaş grubundaki öğrencilerin; Matematik okuryazarlığı, Fen Bilimleri okuryazarlığı ve Okuma Becerilerini ölçmektedir. PISA 2018 okuma becerileri alanında, araştırmanın yürütüldüğü ülkelerde "okuma becerisi" alanındaki sonuçlara bakıldığında; Çin (555 puan), Singapur (549 puan), Macau-Çin (525 puan), Hong Kong-Çin (524 puan) ve Estonya'nın (523 puan) ilk beşte sıralandığı görülmektedir. Bununla birlikte 2018 yılında okuma becerisi puanında OECD puan ortalaması 487 olarak gerçekleşirken, Türkiye'nin okuma puanı ortalaması ise 466 olmuştur. Bu puan ile Türkiye, 37 OECD ülkesi arasında 31. sırada iken 78 OECD ülkesi ve partneri arasında 41. sırada yer almıştır (Doğanışık, 2019). Uluslararası alanda ortaya konulan araştırmaların karşılaştırmalı olarak sunulan sonuçları Türkiye'de okuma, okuduğunu anlama ve çeşitli disiplin alanlarında okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesine ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

Bireylerin ilerleyen yaşamlarında gerek akademik başarıları alanında gerekse de sosyal yaşamlarını yönlendirmede etkili olacağını gösteren bulgulara dayanarak özellikle erken dönemde okumaya ilişkin öğrencilerin olumlu tutum ve alışkanlık kazanmaları önem arz etmektedir. Turner ve Alexander (1975) çocukların okullara ilk başladıklarında genellikle bir heves ve heyecanla yakında okumayı öğreneceklerini umut ederek başlamalarına rağmen çok fazla çocuk ilkokul ya da ortaokul sınıf düzeyinde bu istekleri hüsrana uğrayarak heyecanlı okuma dürtüsünün kaybolduğunu belirtmektedir. Bu dürtüyü sağlamanın özellikle küçük çocukların okumayı zevk aldığı birçok kapıyı açan sihirli bir anahtar olarak görür. Çocuk tatmin olmadığı okuma sihri ortadan kalkabilir. Kush, Watkins ve Brookhart (2005), ilkokulda okumaya ilişkin tutumlarının ilerleyen öğrenme süreçlerinde etkisinden bahsetmektedir. Özellikle 7. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin başarılarında 5 yıl önceki okumaya ilişkin tutum puanlarının .27'lik bir etki büyüklüğüne sahip bir etkisinden bahsederek ilkokul düzeyi başarısının hem de tutumun 5 yıl sonrasındaki okuma başarısı ile ilişkili olduğunu belirlemişlerdir. İlkokul düzeyi okuma başarısının ilerleyen yıllarda erişilebilecek başarılarında önemli bir tahmin unsuru olabileceğini de belirtmektedirler. Diğer taraftan Ritchie, Luciano, Hansell, Wright ve Bates (2013) okuma ile yaratıcılık arasında birbirlerini olumlu yönde etkileyen bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadırlar. Yapılan araştırmalar okuma becerisi gelişmiş öğrencilerin daha yaratıcı olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda yürütülen araştırmada öğrencilerin bireysel ve akranlarıyla yaptıkları yaratıcı okumayı destekleyen etkinliklerin sonucunda tutum puanlarının son test lehine anlamlı olarak değişim göstermesi araştırmacıların ifade ettikleri okumaya ilişkin olumlu tutumlarına katkı sağlayacaktır.

Gerek araştırma sonuçlarında öğrencilerin tutum puanlarında anlamlı düzeyde artış bul-

gusu gerekse de literatürde okumaya ilişkin olumlu tutuma sahip olmanın öğrencilerin gelecekteki başarılarına olası olumlu etkileri göz önüne alındığında özellikle erken dönemde çocukların okumaya ilişkin olumlu tutumlarını geliştirecek yaratıcı okuma etkinliklerinin yapılması önemli görülmektedir. Bu genel sonuçlara dayalı olarak anaokulu ve ilkökul kademesindeki öğretmenlere öncelikle “Yaratıcı okuma nedir?” ve “Etkili bir yaratıcı okuma uygulaması için hangi yöntemler kullanılabilir? konularında, uygulamayı da içerisinde barındıracak hizmet içi eğitimlerin yapılması önerilmektedir. Ardından araştırmaya konu olan Vizyon 2023 Okumadan Gerçekleştirmek Güç projesinde olduğu gibi akran öğrenmeyi destekleyecek nitelikte öğretmenlerin yaptıkları çalışmalarını sergileyecekleri ve birbirlerinden model alarak öğrenmelerine zemin oluşturacaklardır. Ayrıca öğretmenlerin uygulamalarını zenginleştirerek hizmet içi eğitim sürecindeki kazanımlarını bağlamsal olarak uygulandığı ortamların paylaşılacağı bir sunum zemininin oluşturulması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adams, P. J. (1968). *Creative Reading*. Boston: International Reading Association.
- Akyol, H. (2008). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Allport, G. W. (1967). *Attitudes*, M. Fishbein (Ed.) Reading in Attitude Theory and Measurement, (pp: 1-14) New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Başaran, M., & Ateş, S. (2009). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Okumaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 73-92.
- Bayat, N., Şekercioğlu, G., & Bakır, S. (2014). Okuduğunu Anlama ve Fen Başarısı Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *TED Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(176), 457-466.
- Baysal, A.C. (1981). *Sosyal ve Örgütsel Psikolojide Tutumlar*. İstanbul: Yalçın Ofset Matbaası.
- Young, J. P., & Black, A. M. (2005). Attitudes to Reading: In Investigation across the Primary Years. In Janelle Young (Ed.). *Pleasure Passion Provocation: Conference Proceedings of the AATE/ALEA National Conference 2005*. Gold Coast, Australia: AATE/ALEA Professional Organisations. Pp. 1-20.
- Bentley, T. (1999). *Takımınızın Yeteneklerini Geliştirmede Yaratıcılık*, (Çev. O. Yıldırım). İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Coşkun, E. (2002). Okumanın Hayatımızdaki Yeri ve Okuma Sürecinin Oluşumu. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 11, 231-244.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2011). *Designing and Conducting Mixed Methods Research* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Doğanışık, İ. (2019). Türkiye'nin PISA karnesi ne durumda?
<https://www.dogrulukpayi.com/bulten/turkiye-nin-pisa-karnesi-ne-durumda?>
(27.10.2020)

- Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS*, London: SAGE Publications.
- Göktaş, Ö. (2010). Okuduğunu Anlama Becerisinin İlköğretim İkinci Kademe Matematik Derisindeki Akademik Başarıya Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Gürer, N., & Kıran, H. (2020). İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Okuma Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *The Journal of International Social Research*, 13(72), 629-636.
- Johnson, B., & Christensen, L. (2014). *Eğitim Araştırmaları*. (Çev. Ed. S. B. Demir). Ankara: Eğiten Kitap.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Nobel Akademik Yayıncılık: Ankara.
- Kush, J.C., Watkins, M.W., & Brookhart, S.M. (2005). The Temporal-interactive Influence of Reading Achievement and Reading Attitude. *Educational Research and Evaluation*, 11(1), 29-44.
- Keskin, H.K. (2012). Akıcı Okuma Yöntemlerinin Okuma Becerileri Üzerindeki Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kocaarslan, M. (2016). "Garfield" Görselli 1-6. Sınıflar İçin Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Türkçe Uyarlama Çalışması. *İlköğretim Online*, 15(4), 1217-1233.
- Kuşdemir, Y. (2018). İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 75-86.
- McCarty, S., Nicastro, J., Spiros, I., & Staley, K. (2001). Increasing Recreational Reading through the Use of Read-Alouds. Saint Xavier University, Chicago: Illinois.
- Milli Eğitim Bakanlığı-MEB, (2018). 2023 Eğitim Vizyon Belgesi.
- Morris, J. (1972). Creative Reading. *ELT Journal*, 26(3), 257-261.
- Nardelli, R. R., & Nardelli, R. N. (1955). Creative Reading Includes Emotional Factors. *The Reading Teacher*, 9 (1), 5-10.
- Özbay, M. (2007). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap.
- Ritchie, S. J., Luciano, M., Hansell, N. K., Wright, M. J., & Bates, T. C. (2013). The Relationship of Reading Ability to Creativity: Positive, Not Negative Associations. *Learning and Individual Differences*, 26, 171-176.
- San, İ. (1985). Sanat ve Eğitim. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları, yayın no:151
- Senemoğlu, N. (1996). Yaratıcılık ve Öğretmen Nitelikleri. Yaratıcılık ve Eğitim Paneli, Kara Harp Okulu, Ankara.
- Smith, E. H. (1965). Developing Creative Reading. *Journal of Reading*, 8(4), 278-282.
- Turner, T. N., & Alexander, J. E. (1975). Fostering Early Creative Reading. *Language Arts*, 52(6), 786-789.

Williams, P. A. (1947). Creative Reading. *The English Journal*, 36 (9), 454-459.

Yamashita, J. (2004). Reading Attitudes in L1 And L2, and Their Influence On L2 Extensive Reading. *Reading in a Foreign Language*. 16, (1), 1-19.